

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo gospodarstva
i održivog razvoja

Kurikulum trening modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo gospodarstva
i održivog razvoja

Naziv:

Kurikulum trening modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

Izradili:

mr.sc. Karla Fabrio Čubrić, MINGOR – Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Matjaž Harmel, ZaVita d.o.o.

Helena Huljev, MINGOR – Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Ivana Plavac, MINGOR – Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Mila Preradović, MINGOR – Uprava za zaštitu prirode

dr. sc. Andrej Sovinc, NaravaNarave d.o.o.

Ramona Topić, MINGOR – Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Boria Vitas, MINGOR – Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Sašo Weldt, ZaVita d.o.o.

mr.sc. Irina Zupan, Javna ustanova Maksimir za upravljanje zaštićenim područjima Grada Zagreba

Gordana Zwicker Kompar, MINGOR – Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Način citiranja:

MINGOR (2023): IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH- Kurikulum trening modula

Fotografija na naslovnici:

Velebit, DVOKUT-ECRO d.o.o.

Mjesto i datum izrade:

Zagreb, 28. srpanj 2023.

Kurikulum modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

Sadržaj:

Uvod	2
Tema 1. Uvod u trening	4
Tema 2. IUCN standard upravljačkih kategorija zaštićenih područja	5
Tema 3: Zašto nam treba IUCN standard i kako ga koristiti na nacionalnom nivou?	9

Uvod

Ovaj trening modul odnosi se na usvajanje znanja o kategorizaciji zaštićenih područja (uključujući područja ekološke mreže) sukladno IUCN-ovom standardu upravljačkih kategorija zaštićenih područja. Namijenjen je djelatnicima u sektoru zaštite prirode, prije svega službenicima Uprave za zaštitu prirode i Zavoda za zaštitu okoliša i prirode pri Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, ali i pojedinim zainteresiranim djelatnicima javnih ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže te drugim stručnjacima iz nevladinog i privatnog sektora.

Cilj ovog trening modula je usvajanje znanja potrebnih za samostalnu kategorizaciju zaštićenih područja (uključujući područja ekološke mreže), razumijevanje definicije zaštićenih područja, kategorija i tipova upravljanja definiranih IUCN-ovim standardom, razumijevanje razlike između zaštićenih područja i OEEM-a te razumijevanje svrhe i mogućnosti korištenja IUCN-ovog standarda.

Predmetni kurikulum je razvijen u sklopu usluge edukacije dionika za upravljanje ekološkom mrežom kao dio OPKK projekta "Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000", koju provode konzultanti DVOKUT-ECRO d.o.o. i ZaVita d.o.o. Kurikulum je razvijen u suradnji s predstavnicima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (Uprava za zaštitu prirode, Zavod za zaštitu okoliša i prirode) te Javne ustanove Maksimir za upravljanje zaštićenim područjima Grada Zagreba.

Kurikulum modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

Trening modul: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

Trajanje treninga	Tri (3) dana
Ciljna skupina	Djelatnici MINGOR-a (Uprava za zaštitu prirode i Zavod za zaštitu okoliša i prirode) Zainteresirani djelatnici javnih ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Zainteresirani stručnjaci iz nevladinog i privatnog sektora
Ciljevi učenja	Usvojiti znanja potrebna za samostalnu kategorizaciju zaštićenih područja (uključujući područja ekološke mreže). Razumijeti definiciju zaštićenog područja, upravljačke kategorije i tipove upravljanja IUCN*-ovog standarda. Razumijeti postupak određivanja kategorije prema IUCN standardu. Razumijeti razliku između zaštićenog područja i OECS** -a. Razumijeti svrhu i mogućnosti korištenja IUCN-ovog standarda.
Očekivani ishodi učenja	Po uspješnom završetku treninga polaznici će: – znati razlučiti koje područje/nacionalna kategorija odgovara definiciji zaštićenog područja prema IUCN standardu – znati razlikovati IUCN kategorije, – biti sposobni osmisлити i provesti strukturirani proces kategorizacije zaštićenih područja, – znati razlikovati/prepoznati ključne karakteristike različitih tipova upravljanja (<i>governance type</i>), – znati prepoznati OECS, – biti upoznati s primjerima dobre prakse ugrađivanja IUCN standarda u nacionalno zakonodavstvo i kategorizacije na razini nacionalnih sustava te upotrebe rezultata u izvještavanju – znati primijeniti stečeno znanje u prilagodbi nacionalnog zakonodavstva.
Sadržaj treninga	Trening se sastoji od 3 cjeline koje sadržajno doprinose navedenim ciljevima i ishodima učenja: 1. Uvod u trening 2. IUCN standard upravljačkih kategorija zaštićenih područja 3. Zašto nam treba IUCN standard i kako ga koristiti na nacionalnom nivou?

* *International Union for Conservation of Nature (IUCN) = Međunarodna unija za očuvanje prirode*

** *Other effective area-based conservation measures' (OECMs) = Druge učinkovite prostorne mjere očuvanja*

Kurikulum modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

1.	Tema 1. Uvod u trening		
Ciljevi učenja	Polaznici su uvedeni u važnost i sadržaj treninga. Očekivanja polaznika su prikupljena. Polaznici su motivirani na aktivno sudjelovanje.		
Ishodi učenja	Po završetku ove teme polaznici će: - razumijeti kontekst, ciljeve i format treninga - razumijeti svrhu treninga		
R.br.	Sadržaj	Metode poučavanja	Vrijeme trajanja
1.1	Uvod u sadržaj treninga i način rada	Predavanje/ Presentacija	45'
	<ul style="list-style-type: none"> • upoznavanje sa sadržajem treninga i metodama učenja • upoznavanje s očekivanim ishodima učenja • upoznavanje sudionika treninga te njihovih očekivanja 		

Kurikulum modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

2.	Tema 2. IUCN standard upravljačkih kategorija zaštićenih područja		
Ciljevi učenja	Polaznici su informirani o povijesti razvoja standarda i važećoj verziji smjernica Polaznici razumiju definiciju zaštićenog područja, upravljačkih kategorija i tipova upravljanja definiranih IUCN-ovim standardom. Polaznici razumiju postupak određivanja kategorije prema IUCN standardu. Polaznici razumiju razliku između zaštićenog područja i OECM-a.		
Ishodi učenja	Po završetku ove teme polaznici će: – biti informirani o važećem standardu (smjernicama) i povijesti djelovanja IUCN-a na ovom području – znati razlučiti koje područje/nacionalna kategorija odgovara definiciji zaštićenog područja prema IUCN standardu – znati razlikovati IUCN kategorije, – znati razlikovati/prepoznati ključne karakteristike različitih tipova upravljanja (<i>governance type</i>) – znati prepoznati OECM		
R.br.	Sadržaj	Metode poučavanja	Vrijeme trajanja
2.1	Uvod – što je IUCN standard upravljačkih kategorija zaštićenih područja i povijest razvoja	Predavanje/ prezentacija	30'
2.2	Definicija zaštićenog područja i prateći principi	Predavanje + diskusija	30+30'
	<ul style="list-style-type: none"> komponente definicije i njihovo značenje kompatibilnost s definicijom zaštićenog područja i pojedinim nacionalnim kategorijama u Hrvatskoj, pojavnost u Europi OECM i razlika u odnosu na zaštićeno područje 		
2.3	Kategorija Ia (strogi rezervat prirode, engl. <i>strict nature reserve</i>) i Ib (područje divljine, engl. <i>wilderness area</i>)	predavanje/ prezentacija/ primjeri iz prakse/ diskusija/ rad u grupama	60'
	<ul style="list-style-type: none"> detaljni opis kategorije i karakteristike područja načini upravljanja (primarni i ostali ciljevi upravljanja) kompatibilnost s nacionalnim kategorijama u Hrvatskoj, 		

Kurikulum modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

	<p>pojavnost u Europi</p> <ul style="list-style-type: none"> • primjeri iz prakse u Hrvatskoj i drugim državama 		
2.4	Kategorija II (nacionalni park, engl. <i>national park</i>)	predavanje/ prezentacija/ primjeri iz prakse/ diskusija/ rad u grupama	90'
	<ul style="list-style-type: none"> • detaljni opis kategorije i karakteristike područja • načini upravljanja (primarni i ostali ciljevi upravljanja) • kompatibilnost s nacionalnim kategorijama u Hrvatskoj, pojavnost u Europi • primjeri iz prakse u Hrvatskoj i drugim državama 		
2.5	Kategorija III (prirodni spomenik ili obilježje, engl. <i>natural monument or feature</i>)	predavanje/ prezentacija/ primjeri iz prakse/ diskusija/ rad u grupama	30'
	<ul style="list-style-type: none"> • detaljni opis kategorije i karakteristike područja • načini upravljanja (primarni i ostali ciljevi upravljanja) • kompatibilnost s nacionalnim kategorijama u Hrvatskoj, pojavnost u Europi • primjeri iz prakse u Hrvatskoj i drugim državama 		
2.6	Kategorija IV (područje upravljanja staništem ili vrstom, engl. <i>habitat or species management area</i>)	predavanje/ prezentacija/ primjeri iz prakse/ diskusija/ rad u grupama	60'
	<ul style="list-style-type: none"> • detaljni opis kategorije i karakteristike područja • načini upravljanja (primarni i ostali ciljevi upravljanja) • kompatibilnost s nacionalnim kategorijama u Hrvatskoj, pojavnost u Europi • primjeri iz prakse u Hrvatskoj i drugim državama 		
2.7	Kategorija V (zaštićeni krajobraz (kopneni/morski), engl. <i>protected landscape or seascape</i>)	predavanje/ prezentacija/ primjeri iz prakse/ diskusija/ rad u grupama	90'

Kurikulum modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

	<ul style="list-style-type: none"> • detaljni opis kategorije i karakteristike područja • načini upravljanja (primarni i ostali ciljevi upravljanja) • kompatibilnost s nacionalnim kategorijama u Hrvatskoj, pojava u Europi • primjeri iz prakse u Hrvatskoj i drugim državama 		
2.8	Kategorija VI (zaštićeno područje s održivim korištenjem prirodnih resursa, engl. <i>protected area with sustainable use of natural resources</i>)	predavanje/ prezentacija/ primjeri iz prakse/ diskusija/ rad u grupama	90'
	<ul style="list-style-type: none"> • detaljni opis kategorije i karakteristike područja • načini upravljanja (primarni i ostali ciljevi upravljanja) • kompatibilnost s nacionalnim kategorijama u Hrvatskoj, pojava u Europi • primjeri iz prakse u Hrvatskoj i drugim državama 		
2.9	Tipovi javnog upravljanja zaštićenim područjima (<i>governance types</i>)	predavanje/ prezentacija/ diskusija	60'
	<ul style="list-style-type: none"> • definicija i opis tipa upravljanja • analiza prednosti i nedostataka svakog tipa upravljanja • primjeri iz prakse u drugim zemljama • pojava u Hrvatskoj i Europi 		
<p><i>Preporučena literatura:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Borrini-Feyerabend, G., N. Dudley, T. Jaeger, B. Lassen, N. Pathak Broome, A. Phillips and T. Sandwith (2013). Governance of Protected Areas: From understanding to action. Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 20, Gland, Switzerland: IUCN. xvi + 124pp. – Day, J., Dudley, N., Hockings, M., Holmes, G., Laffoley, D., Stolton, S., Wells, S. and Wenzel, L. (eds.) (2019). Guidelines for applying the IUCN protected area management categories to marine protected areas. Second edition. Gland. Switzerland: IUCN. – <i>Dudley, N. (Editor) (2008): Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. Gland, Switzerland: IUCN. x + 86pp. WITH Stolton, S., P. Shadie and N. Dudley (2013). IUCN WCPA Best Practice Guidance on Recognising Protected Areas and Assigning Management Categories and Governance Types, Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 21, Gland, Switzerland: IUCN. xxpp., https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/pag-021.pdf</i> 			

Kurikulum modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

- IUCN-WCPA Task Force on OECMs, (2019). Recognising and reporting other effective area-based conservation measures. Gland, Switzerland: IUCN.
- Lausche, Barbara. (2011). Guidelines for Protected Areas Legislation. IUCN, Gland, Switzerland. xxvi + 370 pp.
- Worboys, G.L., M. Lockwood, A. Kothari, S. Feary and I. Pulsford (eds) (2015) Protected Area Governance and Management, ANU Press, Canberra.
- *Zupan, I. (2012): Patterns of protected area designations in Croatia. A master thesis submitted for the degree of Master of science in Management of Protected Areas at the University of Klagenfurt, Austria.*

Kurikulum modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

3.	Tema 3: Zašto nam treba IUCN standard i kako ga koristiti na nacionalnom nivou?		
Ciljevi učenja	Polaznici razumiju svrhu upravljačke kategorizacije po IUCN standardima. Polaznici razumiju mogućnosti korištenja IUCN-ovog standarda (smjernica). Polaznici su sposobni primijeniti stečeno znanje u razvoju nacionalne mreže zaštićenih područja. Polaznici su usvojili znanja potrebna za samostalnu kategorizaciju zaštićenih područja (uključujući područja ekološke mreže).		
Ishodi učenja	Po završetku ove teme polaznici će: – razumijeti ulogu IUCN standarda u izvještavanju, – razumjeti smisao kategorizacije i primjenu u drugim državama, – biti sposobni osmisliti i provesti strukturirani proces kategorizacije zaštićenih područja, – biti upoznati s primjerima dobre prakse ugrađivanja IUCN standarda u nacionalno zakonodavstvo i kategorizacije na razini nacionalnih sustava te upotrebe rezultata u izvještavanju, – znati primijeniti stečeno znanje na prilagodbi nacionalnog zakonodavstva.		
R.br.	Sadržaj	Metode poučavanja	Vrijeme trajanja
<u>3.1</u>	Zašto nam treba upravljačka kategorizacija prema IUCN standardu?	Strukturirana diskusija + predavanje	20' + 25'
	<ul style="list-style-type: none"> • primjeri izvještavanja na EU i globalnom nivou, obrada podataka i analize te usporedba sustava/mreže zaštićenih područja 		
<u>3.2</u>	Sustavni pristup kategorizaciji	Prezentacija + vježba + diskusija	30' + 60' + 30'
	<ul style="list-style-type: none"> • pojašnjenje procesa kategorizacije uz primjere iz drugih država • osmišljavanje nacionalnog procesa kategorizacije kroz grupnu vježbu 		
<u>3.3</u>	Nacionalno zakonodavstvo i IUCN upravljačka kategorizacija	Prezentacija i strukturirana diskusija	90'

Kurikulum modula: IUCN kategorizacija zaštićenih područja u RH

	<ul style="list-style-type: none">• primjeri iz drugih država• mogućnost prijenosa IUCN kategorija u hrvatsko zakonodavstvo		
<p><u>Preporučena literatura:</u></p> <ul style="list-style-type: none">– Borrini-Feyerabend, G., N. Dudley, T. Jaeger, B. Lassen, N. Pathak Broome, A. Phillips and T. Sandwith (2013). Governance of Protected Areas: From understanding to action. Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 20, Gland, Switzerland: IUCN. xvi + 124pp.– Day, J., Dudley, N., Hockings, M., Holmes, G., Laffoley, D., Stolton, S., Wells, S. and Wenzel, L. (eds.) (2019). Guidelines for applying the IUCN protected area management categories to marine protected areas. Second edition. Gland. Switzerland: IUCN.– <u>Dudley, N. (Editor) (2008): Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. Gland, Switzerland: IUCN. x + 86pp. WITH Stolton, S., P. Shadie and N. Dudley (2013). IUCN WCPA Best Practice Guidance on Recognising Protected Areas and Assigning Management Categories and Governance Types, Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 21, Gland, Switzerland: IUCN. xxpp., https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/pag-021.pdf</u>– IUCN-WCPA Task Force on OECMs, (2019). Recognising and reporting other effective area-based conservation measures. Gland, Switzerland: IUCN.– Lausche, Barbara. (2011). Guidelines for Protected Areas Legislation. IUCN, Gland, Switzerland. xxvi + 370 pp.– Worboys, G.L., M. Lockwood, A. Kothari, S. Feary and I. Pulsford (eds) (2015) Protected Area Governance and Management, ANU Press, Canberra.– <u>Zupan, I. (2012): Patterns of protected area designations in Croatia. A master thesis submitted for the degree of Master of science in Management of Protected Areas at the University of Klagenfurt, Austria.</u>			